

Zazpi arpegiak

Zer arpegi? Zazpi pekatu larri edo buruenak. Pekatuari gora ezkasa emoten dautsagun garai itsusi ontan be gogoan artzeakoak. Goian dago Jainkoa, ezta gurekin arduratzen, guk egunko gaitakeriak be ez dira arriño eltzen; onela itz egin oi da, Jainkoa, alan be, gugandik ur-ur dago, geure burruan. Pekatuak, beraz, narz arriño narz astuna izan, bete-betean eta egia artu ta zauritzen dau Aren munditarsuna. Eta zazpi eratan zauritu be. Ta gizonak, ori egitean, zazpi arpegiak agertzen ditu, zazpirak motz eta itsusiak. Istorian ezagun ditugu olako pekatari ta arpegi nabarmen batzuk. Ona, oraintsu X. Dominguez'ek Mundo Cristiano'n argitaratu emonitokian au, oso jakingarria.

1) BEKAITZA

Kain.—«... eta Jaunak Kain'i esan eutson: «Zergaitik abil asarre?, eta zergaitik dago ire arpegia beruntz begira? On egingo ba'euke, gorantz bear eukek jaso; gaitz egin ezkeru, barriz, ataurrean daukak pekatua zain... Kain'ek, gero, bere anai Abel'i: «Goazen kanpora». Eta biak landan egozala, Kain'ek, bere anai Abel eraso ta il egin eban».

Bekaitza, iñoren on-damu edobere burua bakartu ta bertan sartzin ikusizko pekatua da. Ezintzeko, anaiakaz artu-emonik ez iza-

erocan besteen onik. Eta au, zuzen zuzen doa alkar maitasunaren kontra. Eta Kristok: «Alkar maitasunean ezagutuko dozue nire jarraitze zariela».

Ipuiña izango da, nik uste; baiña argitasun aundia zabaltzen dauana beretan. Beldu bekaizti bati, iñoren on-damuz erretako bati, eskatzen ebana emongo yakola, esan eutsoen; baiña bere auzokoari be olako bi geiago emongo yakozala, gaineratuz. Eta bekaizti txiki biz arek auxe eskatu olako astin, aldi eder bat emon eiteko makillak. Bere auzokoari, olako birritan autsak aterako eutsoen.

Urko lagunaren aurpegi pekatua da. Aita bat-berari, seme ta anai gaituz goi-seme emonaren kontrako. Abel'en ordu, zerura deiez dago lurretik. Bekaitzaren erpapean jauzi dana —mala odolagaz naiz odol barik— derka dago; bekaiztia, ostera, igeska dabil, gorderik, bildurrez. Lurreko lenengo muruak, arresiak, Kain'ek jaso zituan, Enok'ek eregi eban urian.

tearren, bere erraietan kiribildu ta bizkarrari eragiteko.

Illuna da bekaitza, zurbilla ta garratza; gizon orok zurraldi biartzea... gurako leuke.

2) ASARREA

Jerges. —Peloponeso'ko gerra-tean, edo erri-ko diñon-nea Jerges, Fervia'ko arreak, oñda-gintzitalde ikaragarri bat baldu eban Grezia'ko itxaraldean kontra; Salami'na'n, baiña aspiratu izan zan ontzidi au eta bertatik biziaz neratu ziranak itxasoak inuntzi zituan. Erregeak, orduan, zentzunik bako asarre-aldi baten, Eleponto'ko urak kateakaz zioen-azo egiazala, agintu eban.

Erre-miña zart eban eta pekatu oi da gure libre izateak, gure artasun zaurituak, arretkanizta eragorpen bat, aspiratu egin eban. Asarrea da zentzunik bako bihurtzeriaren pekatua; gizonak ez dau nai mugarik, ez esirik. Onekin, baiña, gizona bera mugatua, bear ez dana ta momentukoa dala ukatu nai leuke; ez, ez dau uste mugartean dagoanik, eta mugarte oneik, ondo jokatzen ba'daki, one-

ra daroanik, eta, ez ba'daki, erre-miñetan jarten dauanik. Gizaseme suak artu bat, izan be, gauza negargarria da. Aregan gelditzen ete Jainkoaren iruditik ezer? Odei gorri batek itsutzen dautso adimena, ta naimena lema barik izurtzen yako, bere zentzunik bako olde-indarrari gogor egiten dautsonaren kontra.

Itxasoa bera be zigorkatu daikegu asarre-aldian, beste lelokeri asko be egin daikegu. Itzak, «berbak» bota leitekez, iztegiaren egaltzerretan metatzen diran orreitakoak nunbeit; injustizi ta bidebakekeri izugarriak egin daikegu. Eldu leiteke birao ta aiñen eta maliziaz eta arriño. Asarreak lausotzen dute, auzoak, ikuskitzun zakar negeak, auzoak, zentzun bako abere...

eta arresiakoak ugari. Eta sarri.

Neu naz emen nagusi. Neuri dago kit lotsa ta gora. Beste guztia makurtu bedi, bear-bearrez, neure naikerien mende; ta beste ori edo beste orreik makurtzen ez baldin

ba'dira, laster askatuko dot trumoi-kutxa eta, ezertariko erruki barik, suak jotako zezena iduri, sumiñaren izurdura zear noake zoratua. Orrezaz gain, neure burua zuritzearren, ori neure seta dala diñot; baiña egiaz orrek nabarmentzen dauana auxe da: nire senik eza, nire nortasunik eza.

Lenengo «zapoa» bota baiño len, ez litzateke gauza txarra izango, ez, Jerges'i begitu bat egitea, Elesponto zigorkatzen.

3) NAGIKERIA

Anibal.—Zer jazo yakon Anibal'i Kapua'n? Iskilluz (armaz) ausi ta menderatu eban Sagunto; Valenzia'ko itxas-bazterretatik Pirineo ta Alpes zear eroan zitun bere gudarosteak; Erroma'ko gerrari-talde osoak azpiratu zitun Trasi-meno'n eta Cannas'en. Eta edeslaririk gaurkoen guztiak be, adierazo nai dauskue, Anibal'ek ez ebalaiñoiz be Erroma artuko, eta ez gero gudari-buru onen nagikeriagaitik, Erroma bere eskubideak zain-tzeko prest egoalako baiño.

Eta, azkenik, bardin dala uste dot. Or geratu da Anibal naikoa eratzia, alperkeriaren, itxitasuna-

ren, nai-ezaren eta zabarkeriaren laburtza lez. Baiña goragoko zelai- unetik eta batez be askatu bate-tik begiratu ezkeru, bizi-errekaren eskabide latz estuagoa da: Jainkoak bear egiteko sortu eban gizona, eta lan orretan oso-osoan izan eiten. Eta lanaren premiña au len-maillakoa dala iruditzen yat niri, gaurko mundu onetan lan egitea au, ta zer askotan lanari ekitea bera be, naitaekoa dogu. Guztiz gatxa da lan egin barik bizi izatea.

Alan be, nagikeria, pekatu larria dan aldetik, ez dagokio bakar-bakarrik, ezta berariz be bear bada, lanari berari. Alperkeria, Arime-naren gaitasunak zauritu oi ditu, Kristok eskatzen daukagunak biurtu bearra daugu-ta, «Ez gure gur-tza», «Saldu daukaz gure gaitia», «Asko dira deituak», «Ez gure areik sareak itxita, jarrai joan gure zana».

Uste bitxi edo paradoksoa ger-tatu daiteke baina «bata-bata dan bar bakar» aretan be, lanari au-keratu eban zatirik onenak, ta ezer ez egitea. Ezer ez egin? Gauzak egitea ez da nagikeriaren kon-trakoa; jo ta ke lanari ekinik, zo-ratu ta arri-eraztea, ezta ez nagi egotearen aurkakoa. Arimeak Kris-to'gana biurtzeko ditun gaitasunak zauritu oi ditu nagikeriak. Ogei

urtez egona dogu Avila'ko Teresa deuna, komentuko koruan zutunik edo jarrita, otoitz egiteko aurki-tzen zituan oztopo ta durduak ar-duraz azpiratu nairik. Gauza utsa itxuraz, baiña onek, uste dozue, ez dauala eskatzen hene-benetako ar-dura?

Arimen geroko zoritxarraz, auxe bakarrik atera geinke Ebanjeliotik, ziur beintzat: ifernura doazanak «egin ez ebenak» dirala: «Jaten emon ez zeustalako, edaten emon ez zeustalako...».

Nik ez dakit zer jazo yakon Ani-bal'i Kapua'n, baiña nagikeri arek, itxitasun arek, gogorik ez arek, Edestiaren zantzua aldatu eban. Eta gaur, Jainkoarren, Kapua, zabarkeri ta ondamendizko gizar-tean, edozein lekutan daukagu.

4) ZEKENKERIA

Judas.—Erregen eguneko gauzarik politena, edertasun plastikuarik dagokionez beintzat, Meltxor'ek, Gaspar'ek eta Baltasar'ek, «euren kutxatillak edegirik, urrea, intzen-ttua ta mirrea eskiñi eutsoeneko» da. Antz onetan edesten dauku Mateo'k (2, 14).

Bateko eun eta betiko bizitza, fruturik ez ekarren pikondo zikoitza, talentua lurpean gorde eban morroia... Eta Judas «eutsi» guztien buru ta nagusi, ogetamr diruz Kristo saltzen.

Erregen eguneko gauzarik aintzagarriena, politena, Erregeak euren esku-erakutsi ta opariak eskintzen dautsoezanekoa da. Guztiz polita, bai, ta oindiño be ain jolas-garri ta ameskor yakun esku-zabaltasun ortara jokatu oi dogu geure seme-alabakaz.

Judas'ek Kristo 30 zidar-diru-gaitik bakar-bakarrik saldu ebanik, ez dot egundo be uste izan. Judas judutarra zan, eta alako zarnes, Nazaretararen mediatasuna- ren gaurkoen guztiak beintzat ebil-tzen, «Ez gure gur-tza», «Ez gure areik sareak itxita, jarrai joan gure zana».

Nagikeria beintzat, gaurkoen guztiak beintzat, «Ez gure gur-tza», «Ez gure areik sareak itxita, jarrai joan gure zana».

—Zoro! Gaur gabean ilgo az. Zertarako al dok batu dokan guztia? «Jaungoikoa maite izan gauza guztien gainetik» ekarren lenago-ko Kristau-lkasbideak. Eta Queve-

do'konan osotzen eban zeken baten irudia: «...danak beretzat batutakoan, asiko zan, arein gaitetik Jainkoa maite izaten».

Zekenkeriari jarri aurrez aurre... biotz-zabaltasun osoa, au da, emotea; baiña ez gero «lauko ta jantzi erabillia» deitu yakona. «Ez eizue eroan zorrerik, ez dirurik», gogoratu eban Martin doneak, bere soin-gaitekoaren erdia emotean...

Ederra bai dala Meltxor, Gaspar eta Baltasar guztia, emoten ikus tea: geure arrokeriari ke-aldika erre oi dautsogun intzentsua, geure nasaikerian galdu genduan mirrea, geure zekenkeripean usteltzen dan urrea... «Eta guk dala itxi dogunok, zer egingo dogu Erreiñuan?». Emoteak dakarren zoriona. Emoteak dakarren zerutar poztasuna. Salomon bera be, bere aintza ta ospe guztiaren erdian etzan jantzi lili bat baizen txokun.

Billa lenen-lenen Jainkoaren erreiñua. Ez zaitez ibilli kezka, biarko egunaren arduraz.

5) ARROKERIA

Fariseotarra.—Gizon bi igon zi-

ran eleizara, otoitz egiten. Bata fariseotarra zan eta bestea zergalaria, au da, erriko pagu-dirua jaso oi ebana. Fariseoak, zutik, onele iñarduan: «Eskerrak, ene Jainkoa beste gizonak lez ez nazalako au da, lapur, biurri, ezkontz-ausle, eta arako diru-batzalke or lez be «Eta fariseotarra zuzen ta hark biurtu zan etxera, gaitekoaren heerratia izan...

Jainkoak... dautte. An... turren... Luzbel... vianita... Adanen... grikak... neak... Bate... na... da...

«Ez... jarri... errotan... da... lapartak... utzalek? Goret... barreka... rri ditu jaunak...»

«Arrokera zuk? Zertaz, baiña?», itanduten dau Bideak «Nik

ez dot arro-biderik, neure argalke-rietan izan ezik», erantzun daroa Paul deunak. Ba-da liburu bat izenburu onekin «Giza-ergelkeria-ren edestia», eta berau, ala ta pozerazle gaitera, asko erakusten dauana da. Ez da errez sifisutekoa zelako lelokerietara eroan lekeu arrokera. Daniel en liburuak aitazten daukio: Nabukresidoroseren arrokera ta arek zekko irudia, orien miretan lez hiru gutiak diakurta beran ohen buru. Beste idetse... lantzen launak... eta... egle...

Arrokera pekatua da, orkie... Gizonaren satek arki ta... tenaren pekatua. Jainkoaren errotan juti ta Arri... riduna katurik, gurean eta... kagut gutia eroria izan yuko... ezagitu nai ez dazutena... keria, zereia baiña?

6) LIZUNKERIA

Enrike VIII'gna Lizunkeria mintzatzean gomutara datorrigiti Edestiko lenengo izena, Sodantia ta Gomorra ostean, Inlaterra ko Enrike VIII'gnarena da. Zergaitik? Erakusgarri ta eredu berezi bat berak damoskulako Aragoi'ko Ka-

talina'gaz ezkondua, ezkontz-lokarrria askatzeko eskatzen dau. Erroma'k ez dau ontzat artzen aren eskabidea. Jainkoak batu dauana, ez begi gizonak banandu.

Lera txarrak bultz eraginda, Erregiña zapuztu ta Ana Bolena'kin alkartzen da. 1536'an. Ana Bolena'ri, ezkontz-ausle zala-ta, bu-rua moztu eutsoen, eta Enrike Juana Seymour'ekin ezkontzen da. Geroago Ana Glves, Katalina Howard, Katalina Parr...

Enrike VIII'gna bere erregetza-ki... Eleizearen seme... Erabarri... izan,... lortera, ... alkat... Plau... zea... rika-

tua daukagu. Lizun-kutsuok, bear bada, banan banan zuritu ta parkatu daikeguzanak dira, baiña ertz guztiai begiratu ezkerok, dana loitu daroan uiol bat osotzen daukue. Ta ona lenengo ondorena: esi ta babes guztiak —ez gero kristau aszetikarenak, oin-biko luma-bakoen soillenak be bai— erbaztu, erasan eta arrakalaturik, amil-bera jausten dira zaratatsu.

Enrike VIII'gnaren kasua, berarizkoa dalako bear bada, neurri bakoa da egiaz; baiña orrenbeste zarata egitera eldu ez arren be, zenbat zauri, zenbat urratze, zenbat garraztasun, trajedi ta ondamendi ez ete ditu sortzen pekatu larri onek?

Errukitsu agertu zan Jesus pekatari guztiakaz, emakume ezkontz ausleari be parkatu egin eutson... Erodes lizunaren aurrera eroan ebenean, Bera, Itza, ixil-ixilik, mutu geratu zan. Eta ikaragarria da benetan Itza'ren ixiltasun ori.

7) SALOKERIA

Salokeria, jan-edankeria pekatu da... «gain-bera egiña». Bigarren maillako pekatu bat, ozt-ozta. Eta

ia adierazpen eta esan-nai sozial bat dauka, beartua ta ezin-bestekoa. Salokeria, ain zuzen, gizonak daukan zerik gure-ezeneari —karrenean— jausten da. Lizun-keriak bear bada zuribide edo atxak bat aurkitu leike ari edo mueter (species) iraun-azoteko seneari. Salokeriak ez, ez dau inondik inon be here jokabidea legetzeko biderik aurkitzen, maiko atsegin dan aldetik beintzat.

Eliogabalo, Erroma'ko agintar nagusiak, Kristo'osteko 210'gne urtean Karakalla'ren urteko izar zanak, morroi ta menekoak ematen ei eutsoezan jauntziat berur-maeletako zaindaren zapardarraiñai.

Ez. Gaur, egia esan, gaita gait salokeriz pekatu egin. Errezago da norbere maiker, maiker biotzeri baten platu, maiker gero egi tea, bai, errezago zharra ta akkeraren zentzun-erak, maiker bate mende jaustea. Gaur, ikaragarriak ikusi bear izan ditugu munduak, eta gaur, gaur gose teak atari be, «...eta berrogei egun eta berrogei gau barunik egin ondoren, gose izan zan». Onelaxe atari ten dau Mateo deunak bere kontakizuna lenengo Ebanjelioan. Eta Juan deunak diñosku an, amarga

rrren atalean, ia azkenerantza: «idatzita egoana bete zedin, au esan eban: «Egarri naz». «Teilla lez legortu yat eztarria, ago-sapaiari itsatsita dago nire miiña...», abestu eban Dabid igarleak 22'garren salmuuan.

Kristo'ren gosea ta egarria. Itza'ren jainkotasunaren giza-agerpen arrigarria. Esan nai dot: Jainkoa, Kristo'gan, edesti (istori) egin zanean, gose ta egarri egin zala. Zuzentasunaren egarria, jainña, baiña baita ogiarena ta urarena be. Orain bada munduko maillatan zahalkunde bat, gose dira-

nen alde deika. Irugarren munduko gosea, India'koen gosea...

—Nik, neure patatatxoak...

Eta egiaz patata batzuk jatea ez da pekatu larria, baiña... Ez dozue gogoratzen Rabindranath Tagore'ren ipuiña?: «Bidez joian errege-semea ta garia eskatu eustan. Garau bi emon neutsozan. Gabaz nik, eskale onek, neure garauak zenbatu nebazanean, urrezko garau bi aurkitu nitun. Zergaitik ez ete neutsan emon neure gari-mixeri guztia?...».

Oiz

